

Батрименко Олег Володимирович

*Доктор політичних наук, професор, завідувач кафедри політології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Київ, Україна)
<https://orcid.org/0000-0003-0211-248X>
e-mail: batrymenko@ukr.net*

Ткач Олег Іванович

*Доктор політичних наук, професор кафедри політології
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (м. Київ, Україна)
<https://orcid.org/0000-0003-3131-1533>
e-mail: tio19@ukr.net*

ОСОБЛИВОСТІ ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ ІНСТИТУТІВ МІЖНАЦІОНАЛЬНОЇ БЮРОКРАТІЇ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ АДМІНІСТРАТИВНОМУ ПРОСТОРІ

Резюме

Стаття присвячена поглибленню тенденцій впливу бюрократизації на європейський адміністративний простір. Проаналізовано складові діяльності міжнаціональних інститутів, намагаючись уникати тенденційності і розглядати проблему з об'єктивністю, про її роль у системі соціальних відносин. Наголошено, що важливу роль у процесі реалізації політики відіграють дві інституційні складові, з одного боку, бюрократія, а з іншого — корпоративізм. Обґрунтовано, що політика спирається на чинник, якою мірою ці інституційні способи дій впливають на прийняття політичних рішень і сприяють реалізації політики. Акцентовано увагу на тому, що, хоча формальна структура бюрократії в обох країнах загалом ідентична, спосіб, у який вона працює, не схожий. Зазначено, що те, наскільки це припущення відповідає дійсності, може пояснити відмінності в результативності політики в цих країнах.

Ключові слова: європейський адміністративний простір; бюрократія; ЄС; політика; демократія; процес прийняття рішень в ЄС; бюрократизм; бюрократичний режим.

Вступ

Демократизація міжнаціональної бюрократії в ЄС означає процес підвищення прозорості, підзвітності та демократичного контролю над інституціями, які керують політикою на рівні всього Європейського Союзу. Часто це пов'язано з критикою так званого «демократичного дефіциту» в Є. С. Коли говорять про міжнаціональну бюрократію, мають на увазі передусім органи, що приймають рішення на рівні Союзу, основні інституції ЄС, наприклад, European Commission — виконавчий орган, який пропонує закони та стежить за їх виконанням, European Parliament — єдиний орган ЄС, який обирається безпосередньо громадянами, Council of the European Union — представляє уряди держав-членів, European Council — зустрічі лідерів країн, які визначають стратегічний курс Є. С. Проблема демократизації полягає в тому, що багато рішень приймають непрямо обрані чиновники або представники урядів, тому громадяни відчувають слабкий вплив на політику Є. С. Основними причинами, є, наприклад, складна система управління, зокрема рішення проходять через багато інституцій, сильна роль чиновників Єврокомісії, віддаленість від виборців, до того ж інституції знаходяться у Брюсселі, Люксембурзі та Страсбурзі, низький рівень участі громадян у виборах до Європарламенту.

Важливо визначити механізми демократизації, наприклад, ЄС поступово вводить інструменти, щоб зробити систему більш демократичною, наприклад, посилення ролі Європейського парламенту. Парламент отримав більше законодавчих повноважень через договори: Maastricht Treaty, Lisbon Treaty. Тепер він співприймає більшість законів разом із Радою. По-друге, Європейська громадянська ініціатива. European Citizens Initiative дозволяє громадянам запропонувати закон, якщо зберуть 1 млн підписів у кількох країнах. По-третє, прозорість та відкритість, публікація документів, відкриті засідання, реєстри лобістів. По-четверте, контроль Єврокомісії. Європейський парламент може затверджувати склад Комісії, висловлювати їй недовіру.

Методи дослідження

У статті запроваджується певна методологія, яка передбачає використання декількох методів і підходів. Так, єдність історичного і логічного методу дав змогу дослідити генезис бюрократії та виявити основні моменти у її розвитку. Соціологічний метод дозволив з'ясувати вплив бюрократії на політичну систему суспільства. Структурно-функціональний метод використовувався для аналізу взаємозв'язку між політичними явищами у реальній дійсності. Біхевіористський метод дозволив виявити різноманітної поведінки з точки зору політики окремих особистостей і груп. Системний метод дав змогу розглядати бюрократію як цілісне політико-суспільне явище.

Результати дослідження

Розвинувся важливий напрямок досліджень, зосереджений на інтеграції національних центральних урядових установ у формується багаторівневу адміністрацію Європейського Союзу (ЄС). Однак ролі міжнаціональних урядових установ у цій інтегрованій адміністрації приділялося відносно мало уваги. Припускаючи, що міжнаціональні бюрократії є ключовими інструментами у застосуванні наднаціонального права на «нижчому рівні», це дослідження розглядає, як субнаціональні бюрократи можуть опинитися в ситуаціях, коли вони балансують між конкуруючими вподобаннями та інтересами кількох конкуруючих принципалів. Використовуючи оригінальні дані опитування, зібрані в норвезьких та шведських муніципалітетах, дослідники оцінюють, як поняття «багатошарових» бюрократичних агентів, може бути перенесено на міжнаціональний рівень, міжнаціональні бюрократи пов'язані з кількома принципалами, які сприяють розв'язанню політичних конфліктів в межах впровадження наднаціонального права на «нижчому рівні».

Ці два етапи відображають завдання зі збереження особистості чужою висловив А. Турен, що в суспільстві є конфлікт бюрократії [1, р. 117].

Протягом останніх кількох десятиліть розвинувся важливий напрямок досліджень, що зображують національні центральні урядові установи, зокрема напіваавтономні (регуляторні) агентства, які вбудовані в багаторівневу адміністрацію Європейського Союзу (ЄС) [2, р. 491]. Багаторівневі адміністративні системи визначаються як відносно стабільні структури бюрократичних установ та процесів, що охоплюють різні рівні управління та переключають увагу на ресурси адміністративних установ [3, р. 97].

Досліджувалося питання, яким чином таке вбудовування впливає на національні процеси прийняття рішень та моделі автономії, координації та контролю [4, р. 783].

Одним із наслідків стало те, що урядові бюрократи, як правило, виконують подвійні ролі у здійсненні державного управління [5, р. 1038]. Урядовці з подвійним завданням персоналізують багаторівневі адміністративні системи, співпрацюючи з національними центральними урядовими установами, одночасно обслуговуючи виконавчу гілку влади на рівні Є. С. Ступінь субнаціональних бюрократій є частиною цього інтегрованого багаторівневого управління, недостатньо розглядався [6, р. 28].

Хоча субнаціональні актори, тобто муніципалітети та (особливо) регіони, займали чільне місце в дослідженнях європеїзації та продовжують займати це місце в дослідженнях міжнародної ролі субнаціональних органів влади та різних способів, якими ЄС (та інші міжурядові організації) сприяють та обмежують місцеву діяльність [7, р. 211].

Пріоритет надається горизонтальній взаємодії між місцевими акторами, такий як транснаціональні муніципальні мережі, тоді як «вертикальна» роль місцевих органів влади на етапі впровадження політичного циклу ЄС значною мірою представляла концептуальну та емпіричну чорну скриньку [10, р. 783].

Дослідники підкреслювали роль та значення субнаціональних органів влади у дотриманні наднаціонального права на національному рівні. Зокрема, як субнаціональні бюрократії оцінюють та збалансовують різні питання під час застосування наднаціонального права «на місцях», тобто законодавства, що випливає з регламентів та директив ЄС [11, р. 471].

Від правил державної допомоги та закупівель до екологічних норм та захисту даних, наднаціональне право має значні наслідки для місцевих органів влади, що також впливає на внутрішню роботу муніципальної бюрократії [12, р. 39].

Оскільки муніципалітети здійснюють низку політик, що приймаються на вищих рівнях влади, вони також несуть відповідальність за значну частину практичного впровадження законодавства ЄС [13, р. 225].

Таким чином, субнаціональні бюрократії можуть час від часу опинятися в подібній ситуації, як і центральні урядові установи, що застосовують законодавство ЄС, оскільки їм доводиться враховувати та збалансовувати вподобання та інтереси кількох потенційно конкуруючих керівників. Коротше кажучи, вони стають «багатошаровими» бюрократами [14, р. 29].

Доручаючи практикувати законодавство ЄС «на нижньому рівні», місцеві державні адміністратори є важливими адміністративними ресурсами в законодавчому процесі Є. С. Водночас вони мають захищати впровадження та практику національних правил і нормативних актів, а також підтримувати належну адміністративну практику. Фактично, місцеві адміністрації опиняються на перетині різних центрів влади і постійно змушені збалансовувати та оцінювати суміжні передумови прийняття рішень. Дослідження визначають якою мірою міжнаціональні бюрократії стикаються з конкуруючими очікуваннями від різних джерел влади під час застосування наднаціонального права та як субнаціональні бюрократи вирішують політичні конфлікти «на місцях» з багаторівневого управління (multilevel administration (MLA) [15, р. 14].

Міжнаціональні бюрократії можна розуміти як місцевий компонент у багаторівневій адміністративній системі, що розвивається, що сприяє координації та гармонізації формуванню, впровадженню та навчанню державної політики на всіх рівнях управління. З цього випливає, що підхід multilevel administration (MLA) може бути плідно поширений на субнаціональні керівні інституції, процеси та суб'єктів [6, р. 57].

Дослідження з багаторівневого адміністративного моделювання базуються на організаційно-інституційному підході до управління, який підкреслює пояснювальну важливість формальних та неформальних організаційних структур на різних рівнях управління та їх структурний взаємозв'язок у сприянні виникненню інтегрованих багаторівневих адміністративних систем та управління [15, р. 33].

В її аналітичній основі є ідеї класичної теорії організації, зокрема пов'язані з впливом організаційних структур на сприяння цілеспрямованим діям серед обмежено раціональних осіб, які приймають рішення.

Передбачається, що індивідуальні та організаційні дії можна розуміти як дотримання правил, де як формальна структура, так і неформальні процедури, конвенції та норми належної поведінки забезпечують окремих осіб, які приймають рішення, поведінковими передумовами.

Хоча важливим теоретичним елементом літератури з багаторівневого правового регулювання (МЛА) є взаємозв'язок між організаційними структурами та прийняттям індивідуальних рішень, вона виявилася плідною як базова теорія для розуміння інституціоналізації міжорганізаційних відносин у рамках європейського багаторівневого адміністративного порядку [6].

Як теоретичний огляд системної інтеграції, вона робить особливий акцент на тому, як забезпечення організаційних можливостей на рівні підсистеми. Подальша кооптація цих можливостей незалежним наднаціональним центром має наслідки на системному рівні, зокрема, появу більш тісно пов'язаних багаторівневих адміністративних систем. Зокрема, ця багаторівнева адміністративна система матеріалізується, підтримується підрозділами підсистеми (такими як національні агентства), які стають узгодженими з виконавчими інституціями рівня Є. С. Їх можна розглядати як такі, що одночасно обслуговують національний та наднаціональний політичний центр під час практики наднаціонального права (таким чином, введено «подвійну шапку» або «багатошаровість» [4, р. 181].

Отже, питання полягає в тому, якою мірою і як субнаціональні бюрократії вписуються в цю систему, і що ми можемо емпірично очікувати спостерігати, звертаючись до емпіричних даних про місцеву практику наднаціонального права. Егеберг і Трондал пропонують корисну відправну точку для цього аналізу, окреслюючи чотири концептуальні моделі, що зображують практику наднаціонального права національними регуляторними органами як керовану Комісією першої моделі, керовану урядом, мережеву модель, що слугує комбінацією моделей, «локалістську модель».

Застосована до міжнаціонального рівня управління, ця модель визначає субнаціональні бюрократії як наднаціональні сателіти, які лояльно

здійснюють політику ЄС, практикуючи наднаціональне право на місцевому рівні. Виходячи з цього, можна очікувати, що субнаціональні бюрократії будуть переважно федерально орієнтовані та орієнтовані на наднаціональні виконавчі інституції — і приписують їм впливову роль, практикуючи наднаціональне право. По суті, можна очікувати, що вони будуть демонструвати лояльність до наднаціонального центру, якщо виникнуть конфлікти навколо практики законодавства, за рахунок вже існуючих місцевих або національних зобов'язань.

Керована урядом друга модель визначається в дослідженнях з міждержавної політики (наприклад, Моравчик), яка, поширена на субнаціональний рівень, наголошує на тому, що міжнаціональні бюрократії впроваджують та практикують наднаціональне право від імені національного уряду та його центрального адміністративного апарату [16, р. 89.].

Таким чином, залишаються ключовими гравцями та тими, хто несуть головну відповідальність за забезпечення дотримання наднаціонального права на національному рівні [17, р. 141].

Це означає, що національні урядові суб'єкти мають пряму зацікавленість у тому, як наднаціональне право застосовується на субнаціональному рівні, що стимулює їх до координації або іншого підпорядкування міжнаціональних суб'єктів національному політико-адміністративному управлінню. Таким чином, емпіричне очікування полягає в тому, що міжнаціональні бюрократії переважно орієнтовані на національний центр виконавчої влади, або безпосередньо на національний уряд та центральні урядові установи, або опосередковано, тобто на регіональний державний орган влади, під час застосування наднаціонального права «на місцях». Крім того, вони дотримуватимуться вподобань національного політичного та адміністративного центру, якщо виникнуть конфлікти щодо місцевого застосування наднаціонального права.

По-друге, ступінь впливу на місцеві процеси прийняття рішень, що стосуються практики наднаціонального права, як субнаціональні бюрократії балансують різні питання, відрізнятиметься в різних частинах субнаціональної бюрократії. У дослідженнях з багатостороннього правозастосування один з аргументів полягає в тому, що напівавтономні національні агентства «повторно пов'язуються» зі своїми функціональними колегами в бюрократії Комісії (Генеральні директори) або агентствами рівня ЄС, тоді як таке повторне пов'язування менш ймовірне в межах міністерства через його організаційну близькість до національного політичного керівництва [4].

Адміністрації субнаціонального сектору, де спочатку відбувається застосування законодавства «на нижчому рівні», частіше зазнають впливу

наднаціональних суб'єктів та проблем, ніж центральний адміністративний рівень у міжнаціональних бюрократіях.

Формується уявлення про те, як бюрократи субнаціонального рівня реагують на конфлікти.

По-перше, наприклад, норвезькі бюрократи міжнаціонального рівня загалом більш схильні, ніж їхні шведські колеги, займати свої позиції відповідно до вподобань національної виконавчої влади. Центральний адміністративний рівень у шведських муніципалітетах більш схильний розглядати муніципалітет як такий, що надає пріоритет власним поглядам, порівняно з їхніми норвезькими колегами, тоді як респонденти з галузевих адміністрацій у Норвегії загалом більш чутливі до точок зору зовнішніх суб'єктів, як місцевих, так і національних, ніж шведських. Якщо розглядати поведінку під час прийняття рішень як показник фактичної бюрократичної автономії, ці цифри свідчать про те, що шведські бюрократи субнаціонального рівня загалом маневрують дещо вільніше щодо ключових суб'єктів, ніж їхні норвезькі колеги, щодо застосування наднаціонального права. Однак ключовим спостереженням є те, що переважаючим способом вирішення конфліктів є збереження лояльності до вимог, що висуваються наднаціональним правом [6].

Таким чином, проаналізований взаємозв'язок між виконавчими інституціями рівня ЄС та національними центральними урядовими органами, як свідчення розвитку інтегрованої багаторівневої адміністративної системи.

Розширюючи концептуальне охоплення структури *multilevel administration* (MLA), щоб включити субнаціональну практику наднаціонального права, дослідникам запроваджують додатковий рівень урядових інституцій до моделі MLA. Розширюючи концептуальні моделі, викладені Егебергом та Трондалом, дослідження визначило, як субнаціональний рівень може бути вписаний у їхні концептуальні моделі, доповнюючи їхню структуру «локалістською» моделлю, що окреслює, як практика наднаціонального права міжнаціональними бюрократами також може формуватися місцевими політико-адміністративними лідерами. Місцевий вплив різних центрів виконавчої влади може бути опосередкований набором змінних, виділивши, наприклад, форми приналежності до ЄС, адміністративні рівні та політичні конфлікти. З Конституцій Люксембургу та Нідерландів видно, що вищі регуляторні повноваження належать центральній владі. У Бельгії 90% усіх податкових надходжень організовуються через центральний уряд, у Нідерландах цей показник становить 95%, тоді як у Люксембурзі — 84%.

Отже, центральна держава розподіляє кошти і регулює державну політику з центру. Бюрократія відіграє важливу роль. Можна виділити декілька причин: по-перше, організація державного управління є

трирівневою системою: центральна держава, провінції та муніципалітети. Значна частина організації політики є як функціонально (в Бельгії), так територіально децентралізованою. У Нідерландах компенсаційні повноваження знаходяться переважно на рівні муніципалітетів, тоді як у Бельгії до 1990-х років провінційний рівень був досить важливим. Відтоді компенсаційні повноваження по відношенню до центральної, тепер уже федеральної держави були передані трьом громадам: французькій, фламандській та німецькомовній, які відповідають за культурні питання, а також трьом регіонам: Фландрії, Валлонії та Брюссельському столичному, відповідальному за соціально-економічні та інфраструктурні питання. Таким чином, реалізація політики в цілому децентралізована як у Бельгії, так і в Нідерландах, тоді як прийняття рішень і розподіл коштів залишаються значною мірою централізованими в останній країні.

По-друге, розмір бюрократичного апарату є відносно невеликим в обох країнах. Кількість центральних державних службовців у Бельгії та Нідерландах не перевищує 6-7% працездатного населення. У багатьох інших європейських країнах ці цифри вищі. Таким чином, з точки зору робочої сили бюрократичний апарат в країнах Бенілюксу не є великим.

Таким чином, бюрократична автономія центральної влади на практиці є обмеженою через децентралізацію організації її виконання, відносно невеликий розмір центральної державної служби, а також появу і структурне зростання політичних мереж. Бюрократична влада ще більше обмежена через її „культуру”, спосіб функціонування.

У цьому відношенні бельгійська та нідерландська бюрократії суттєво відрізняються: у Бельгії державна служба захоплена політикою, тоді як у Нідерландах це не так. Тут вищі державні службовці вважаються досить впливовими щодо формування та реалізації політики. Ще одна відмінність полягає в тому, що в Нідерландах призначення на посади в цілому є неполітичними, тоді як у Бельгії вони більш політизовані.

Можна виділити два типи корпоративізму: централізований і галузевий корпоративізм, які відображають організаційний рівень взаємодії, відповідно, між державними органами та суб'єктами, що представляють загальнонаціональні організовані інтереси, і між державними та приватними суб'єктами на рівні галузевих інтересів і конкретних відомств (наприклад, охорони здоров'я, житлового господарства, інфраструктури тощо). Ці відмінності значною мірою пов'язані з типами представлених інтересів і тим, що має бути досягнуто узгодженими політичними діями. Наприклад, у Бельгії та Нідерландах формування соціальної та економічної політики, а також виробничих відносин раніше відбувалося на рівні центральної влади. Цей тип корпоративістського посередництва спрямований на пошук співпраці шляхом переговорів між державою, організаціями роботодавців

та профспілками. Як правило, якщо угода досягнута, вона призводить до низки домовленостей, які є обов'язковими для всіх зацікавлених сторін, тобто вироблення політики відбувається шляхом узгодження. І навпаки, галузевий корпоративізм базується не стільки на антагоністичних, скільки на спільних інтересах. Тут функція корпоративістського посередництва полягає у спільному визначенні у формуванні політики та делегуванні повноважень щодо її реалізації. Прикладом може слугувати голландська система соціального забезпечення, яка організована, формується і контролюється державними і приватними агентами. У Бельгії можна спостерігати такий самий розвиток — наприклад, в організації медичного страхування. Замість передачі повноважень, як це відбувається в децентралізованій державі, цей тип реалізації політики можна назвати «укладанням контрактів» на основі спільних інтересів і взаємної відповідальності.

Висновки

Демократизація міжнаціональної бюрократії ЄС — це процес збільшення впливу громадян і виборних органів на рішення, які приймаються на рівні Європейського Союзу. У політичній науці є кілька пропозицій щодо подальшої демократизації: прямі вибори президента Єврокомісії, посилення ролі Європарламенту, створення загальноєвропейських партійних списків, більше повноважень для громадянських референдумів.

Напрямок дій в країнах на адміністративних рівнях є пріоритет дотримання наднаціонального права. Політичний конфлікт посилює цей ефект, множинність конфліктів робить дотримання наднаціонального права домінуючим способом вирішення конфліктів. Це демонструє, як міжнаціональні бюрократичні інституції можна обґрунтовано розуміти як складові «нижчого рівня» в інтегрованій багаторівневій адміністративній системі в Європі.

Список посилань/References

1. Touraine A. (1997). *Pourrons-nous vivre ensemble? Egaux et differents*. Paris: Fayard. P.117.
2. Trondal, J. & Haslerud, G. (2024). "Bureaucratic Bias in Integrated Administrative Systems: A Large-Scale Study of Government Officials." *Governance-An International Journal of Policy Administration and Institutions*, 37 (2), 475-495.
3. Piattoni, S. 2010. *The Theory of Multi-Level Governance*. Oxford: Oxford University Press. 219.
4. Egeberg, M., and J. Trondal. (2009). National Agencies in the European Administrative Space: Government Driven, Commission Driven, or Networked? *Public Administration*, 87 (4), 779-790. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9299.2009.01779.x>.

5. Gulbrandsen, C. (2011). The EU and the Implementation of International Law: The Case of “Sea-Level Bureaucrats.” *Journal of European Public Policy* 18 (7): 1034 – 1051. <https://doi.org/10.1080/13501763.2011.599974>.
6. Trondal, J. (2010). *An Emergent European Executive Order*. Oxford: Oxford University Press. 118 p.
7. Groenleer, M. & F. Hendriks, F. (2020). Subnational Mobilization and the Reconfiguration of Central-Local Relations in the Shadow of Europe: The Case of the Dutch Decentralized Unitary State. *Regional & Federal Studies*, 30 (2), 195-217. <https://doi.org/10.1080/13597566.2018.1502179>.
8. Herrschel, T. & Newman, P. (2017). In *Cities as International Actors. Urban and Regional Governance Beyond the Nation State*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
9. Hooghe, L. & Marks, G. 2001. *Multi-Level Governance and European Integration*. Lanham: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.
10. Borghetto, E. & Franchino, F. (2010). The Role of Subnational Authorities in the Implementation of EU Directives. *Journal of European Public Policy*, 17 (6), 759-780. <https://doi.org/10.1080/13501763.2010.486972>.
11. Bondarouk, E., Liefverink, D. & Mastenbroek, E. (2020). Politics or Management? Analysing Differences in Local Implementation Performance of the EU Ambient Air Quality Directive. *Journal of Public Policy*, 40 (3), 449-472. <https://doi.org/10.1017/S0143814X19000035>.
12. Indset, M., Schou, A. & Stokstad, S. (2018). *EU pa dagsorden i norske kommuner og fylkeskommuner*. NIBR-Report 2018. Oslo: Norwegian Institute for Urban and Regional Research, Oslo Metropolitan University, 13, 135 p.
13. Huggins, C. (2018). Subnational Transnational Networking and the Continuing Process of Local-Level Europeanization. *European Urban and Regional Studies*, 25 (2), 206-227. <https://doi.org/10.1177/0969776417691564>.
14. Egeberg, M., eds. (2006). *Multilevel Union Administration. The Transformation of Executive Politics in Europe*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. P. 118.
15. Bauer, M. W., J. Trondal, eds. (2015). *The Palgrave Handbook of the European Administrative System*. Houndmills: Palgrave Macmillan, 98 p.
16. Moravcsik, A. (1998). *The Choice for Europe. Social Purpose and State Power from Messina to Maastricht*. Ithaca, NY: Cornell University Press, 211 p.
17. Stokstad, S. & Wenander, H. (2024). By-Passing the National Level? Municipalities as Legal Actors in Multi-Level Governance in Norway and Sweden. *Review of European Administrative Law* 16 (4): 127 – 149. <https://doi.org/10.7590/187479823X17060142572673>.

Oleg Batrymenko

*Doctor of Political Sciences, Professor, Head of the Department of Political Science
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)*

<https://orcid.org/0000-0003-0211-248X>

e-mail: batrymenko@ukr.net

Oleg Tkach

*Doctor of Political Sciences, Professor of the Department of Political Science
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Kyiv, Ukraine)*

<https://orcid.org/0000-0003-3131-1533>

e-mail: tio19@ukr.net

**FEATURES OF DEMOCRATIZATION OF INTERNATIONAL
BUREAUCRATIC INSTITUTIONS IN THE EUROPEAN
ADMINISTRATIVE SPACE**

Abstract

The article is devoted to the deepening of the trends of the influence of bureaucratization on the European administrative space. The components of the activities of subnational institutions are analyzed, trying to avoid bias and consider the problem with the greatest possible objectivity, about its role in the system of social relations. It is emphasized that two institutional components play an important role in the process of policy implementation, on the one hand, bureaucracy, and on the other – corporatism. It is substantiated that policy is based on the factor to which extent these institutional ways of acting influence political decision-making and contribute to the implementation of policy. It is emphasized that although the formal structure of the bureaucracy in both countries is generally identical, the way in which it works is not similar: for example, in Belgium, bureaucrats are captured by politicians, while in the Netherlands the bureaucracy is captured by interest groups. It is noted that the extent to which this assumption is true may explain the differences in the effectiveness of policy in these countries.

Keywords: European administrative space; bureaucracy; EU; politics; democracy; decision-making process in the EU; bureaucracy; bureaucratic regime.

Надійшла до редакції/ Received: 25.01.2026

Прорецензовано/ Revised: 12.02.2026

Прийнято до друку/ Accepted: 27.02.2026